

Alla helgons dag

Jes 49:8-10; Upp 7:2-12; Matt 5:1-12; Ps. 84:2-9

I Guds; Faderns och Sonens och den Helige Andes namn.

I filmens värld återkommer en klassisk scen: En grupp människor befinner sig i en mycket besvärlig, inte sällan livshotande, situation med en fara som växer eller kommer allt närmre. Mitt i detta hjärtbankande kaos dyker räddningen; filmens hjälte upp och, med fara för sitt eget liv, kastar sig in i handlingen för att rädda de nödställda undan döden.

Denna scen gestaltas lite olika: Tårddrypande i klassiska äventyr, subtilt i psykologiska dramer eller med mycket buller i krigsfilmer. Vi tänker oss, som exempel, en grupp soldater som blivit avskurna från sitt kompani och nu befinner sig under häftig beskjutning. Detta samtidigt som en våldsam brand som brutit ut åter sig väg mot deras ställningar. De förmår inget på egen hand och läget är kritiskt då en helikopter uppenbarar sig i horisonten. På låg höjd flyger den in och släpper av en mindre elitgrupp med mycket speciell träning och förmåga. Hjältarna tar sig fram till och lyckas få tillräcklig kontroll över situationen för att de ansatta soldaterna skall kunna nå räddningshelikoptern och sättas i säkerhet.

Systrar och bröder i Kristus. Vi skall inte prata film. Jag ville måla en bild som känns igen och som vi kanske kan relatera till. Och jag vill ur denna lyfta fram två saker, nämligen hjältarna; de vi ser upp till och håller som förebilder samt den mycket speciella träning dessa har genomgått och, därigenom, de kvaliteter som vunnits. Det är deras festdag i dag; det är alla helgons dag.

I filmens värld är det ofta mycket tydligt vem eller vad som företräder det goda respektive det onda. Det råder inget tvivel om var gränserna går och för vilka värden och krafter de olika karaktärerna står upp och kämpar. Detta gör det lätt för tittaren att identifiera sig med och leva sig in i handlingen.

Annat är det i den värld vi lever. Den är allt annat än lättolkad. Tydliga gränser blir allt svårare att finna och om man tar sig för att vilja sätta gränser, för att skilja mellan gott och ont, beslås man med att vara trångsynt, icke upplyst och vidskeplig på medeltida vis. Det blir, till exempel, problematiskt att, just inför denna helg, prata om den till ansikte tillskurna pumpa som exempel på tillståndet av osäkerhet och upplösning. För hur kan det vara? Det är ju bara en stackars oskyldig pumpa som sprider ljus i mörkret.

Men allt flyter samman till en enda soppa. Ont och gott blandas till en ständig skymning; ett halvljus bara precis tillräckligt för att treva sig fram i träsket av festligheter och feelgood-religiositet. Ingenting upplevs som sant, genuint och heligt. Allt är lika grått och smutsigt. Kanske därför behöver vi filmens värld; för att kunna få en smak av dygderna; ett andetag av hjältemod och en doft av helighet.

En viktig aspekt när vi nu skall närma om dessa upphöjda hjältar är att vi alls inte behöver fly in i fantasins värld. Ty dramatiken; kampen om gott och ont finns alldeles runt knuten, ja ibland till och med i mig själv. Det verkliga dramat utspelar sig alltså inte på vita duken utan här, och nu också i den skapade världen. Om detta vittnar dem vi idag firar och hedrar. Om detta vittnar skyn av Guds alla heliga helgon och martyrer.

Så låt oss därför ägna en stund åt att se på och inspireras av hjältarna. Men för att se dem måste vi börja med att sänka blicken; flytta fokus från den hovrande helikoptern; bort från specialstyrkan och istället leta bland dem som blev räddade. Där finns helgonen och alla martyrer.

Hjältarna; de som kom att bli våra helgon, det var de som var under beskjutning; de som jagades av bestar och eldsflammar, förföljdes av orättfärdiga och hedningar. Helgonen är alla dem som vågade stå upp och vända sig bort från det rytande vilddjuret; mot den fientliga elden. Helgonen är de, som märkta med den levande Gudens sigill¹, tog emot räddningen från ovan; de som vågade vittna om Frälsaren, Kristus Jesus.

Helgonen är människor. De hade lyssnat till såväl profeterna som Sanningen och fäderna efter Honom. De hade fått undervisningen och den särskilda träningen i ödmjukhet. De visste därför att räddningen inte fås på egen hand och inte heller genom bara tron. De visste att de ord som munnen talar blåser bort i storm och prövning om de inte omsätts i ståndaktighet och gärning. Saliga, säger Herren, är de ödmjuka. ”Saliga är de som blir förföljda för rättfärdighetens skull, dem tillhör himmelriket. Saliga är ni, när människor hånar och förföljer er, ljuger och säger allt ont om er för min skull. Gläd er och jubla, ty er lön är stor i himlen. På samma sätt förföljde man profeterna före er.”²

Vi är också människor: själar som klätts i kroppar av kött och blod. Skaparens vilja och mål är att också vi skall nå de himmelska höjderna och där delta i Lammets bröllopsmåltid. Och i likhet med helgonen ställs vi dagligen inför val då slaget om våra själar rasar. Skall vi, som de en gång gjorde före oss, våga stå fast och inte bara bekänna tron utan också leva den? Skall också vi våga lita till räddningen och ge oss till känna; sträcka oss mot den hovrande helikoptern och det liv som lovats oss?

Nej, det är inte film då stridens larm skär i våra öron. Det är i denna världen och vi måste dra gränser för att veta vad som är riktigt; för att se skillnaden mellan vad som är gott och ont. Ty vilddjuret visar sig gärna som ett lamm; vill gärna behålla oss här i skymningsljuset där vi inte ser konturerna; där allt flyter samman; där vi blir lika tomma som den urgröpta pumpan som ställs ut på trappen för att skrämman bort onda andar; där vår törst efter helighet släcks med bestens gift.

¹ Jfr Upp. 7:3

² Matt. 5:10-12

Nej det är inte på film. Och då vi tar den hålogda och grinande pumpan som exempel på hur draken verkar, då kommer vi att framstå som dårar. När vi tydligt visar var gränsen går, då kommer vi att hånas. Och pumpan, som nu får vara ett ansikte för vilddjuret från jorden³, är bara ett exempel på hur oskyldigt det kan verka, att gränser överträds.

Men det finns inget oskyldigt i att begrepp blandas ihop, att vi berövas språket för det heliga eller att sanning och värden relativiseras. Guds heliga helgon insåg detta; att den gräns som markerar skillnaden mellan liv och död är avgörande. Utifrån det gjorde sina val. De sänkte blicken i ödmjukhet, bar korset och höll gränsen. Och de vann Livet.

*Ära vare Fadern och Sonen + och den Helige Ande,
såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara,
från evighet till evighet. Amen,*

³ Upp. 13:11